

Ämnesguide Svenska för lärare åk 7–9

Svenskämnet i grundskolans åk 7–9

I ämnet svenska studeras språk och litteratur i vid bemärkelse. Ämnets innehåll är uppdelat i fem olika områden: läsa och skriva; tala, lyssna och samtala; berättande texter och sakprosatexter; språkbruk; informationssökning och källkritik.

Centralt för ämnet är olika former av kommunikation mellan människor, därför framhålls i kursplanen den stora betydelse tilltron till den egna språkförmågan har för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet. Genom arbetet med olika former av språkliga och estetiska uttryck från olika tider och platser får eleverna förutsättningar att utveckla sitt språk, sin identitet och sin förståelse av omvärlden.

I kursplanen för grundskolan sammanfattas ämnets syfte på följande sätt:

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer, och
- söka information från olika källor och värdera dessa.

Kursplanen svenska, <https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/svenska>

Svenska inom ämneslärarprogrammet vid Göteborgs universitet

Skolämnet svenska innehåller två universitetsämnen, språkvetenskap och litteraturvetenskap. Vid Göteborgs universitet ligger språkvetenskap vid Institutionen för svenska språket och litteraturvetenskap vid Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion. Kurserna i svenska inom ämneslärarprogrammet ges i samarbete mellan dessa båda institutioner. Kurspoängen är jämnt fördelade mellan språk och litteratur. Samtliga kurser har ett tydligt ämnesdidaktiskt perspektiv med syfte att förbereda dig för ditt framtida yrkesliv som svensklärare.

Du som ska bli lärare i svenska för åk 7–9 läser sammanlagt 90 hp i ämnet. Av dessa utgörs 60 hp av kurser i svenska språket och litteraturvetenskap. Innehållet i dessa kurser presenteras nedan. Därutöver ingår två examensarbeten om 15 hp vardera. Du gör även din praktik, den så kallade verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) som omfattar 30 hp, inom ramen för fyra kurser som ämnesinstitutionerna ansvarar för.

Under utbildningen till svensklärare fördjupar och breddar du dina kunskaper om svenska språkets struktur, variation och förändring genom att analysera och producera texter av olika slag. Du fördjupar och breddar också dina kunskaper om skönlitteratur och om olika kulturella uttrycksformer i moderna medier. Du skaffar dig de verktyg du behöver för att stimulera elevernas språkliga, litterära och personliga utveckling genom utbildningens tydliga ämnesdidaktiska inramning.

Nedan beskrivs innehållet i programmets kurser. Notera att kurserna revideras efter hand och innehållet kan därför förändras eller flyttas mellan kurser.

Kurser

L9SV10: Svenska 1 för lärare åk 7–9, 30 hp (termin 2)

Språkstruktur och språkvariation, 7,5 hp

I den första delkursen lär du dig om språk och språkanvändning med hjälp av språkvetenskapliga teorier. Detta bidrar till att du som lärare kan hjälpa elever i deras språkutveckling. Bland annat lär du känna det svenska språkets struktur framför allt med fokus på ordklasser och satslära. Du får även en introduktion till hur språket varierar i olika sociala och regionala sammanhang, inklusive frågor om språkriktighet och normer. Exempelvis lär du dig om svenska som andraspråk samt talad och skriven danska. Kursen lyfter också frågor om hur svenska kan undervisas i skolan, ett så kallat svenskdidaktiskt perspektiv. När så är möjligt arrangeras en studieresa till Danmark inom ramen för denna delkurs.

Text i skolans svenskämne, 7,5 hp

I kursen möter du olika perspektiv på texter och textanalys med hjälp av såväl svenskdidaktiska som språkvetenskapliga teorier. Du får utveckla din förståelse för text och skrivande genom att skriva egna texter. Text kan också betraktas som muntlig och i kursen får du utveckla din retoriska förmåga att undervisa i olika sammanhang, såsom att leda gruppdiskussion och tala inför grupp om text och skrivande. Den retoriska förmågan diskuteras även utifrån ämnesdidaktiska frågor för arbete med elever. Kursen mynnar ut i att du presenterar och diskuterar inför grupp hur du som lärare kan bidra till elevers skrivande utifrån teorier och begrepp om text.

Berättelse och berättande i förändring, 7,5 hp

Under utbildningens första litteraturvetenskapliga delkurs får du studera berättelsens och berättandets skiftande uttryck och former i olika tider och kulturer. Berättartekniska begrepp introduceras, diskuteras och tillämpas på valda exempel ur fiktionsberättelsens historia. Delkursen innefattar även en introduktion till studiet av berättandet i filmform och till filmdidaktik. Du får även tillfälle att arbeta skapande i berättande genrer. Detta arbetssätt kan

omsättas i kommande VFU-kurser. Delkursen ger också en introduktion till litteraturdidaktisk teori och praktik. Särskilt diskuteras frågor om varför vi ska läsa skönlitteratur i skolan.

Fiktion för unga – ungas läsning, 7,5 hp

Delkursen ger en orientering om litteratur för unga från olika tider, såväl klassiker som dagsaktuella ungdomsromaner och populära genrer. Du får även studera fiktion för unga i olika medier, bland andra film. Vid diskussionen av texter och filmer uppmärksammas genus-, etnicitets, klass-, och generationsperspektiv. Mot bakgrund av receptionsforskning och ämnesdidaktiska teorier får du studera och granska strategier och metoder som lärare kan använda sig av i arbetet med att bredda och fördjupa elevernas läsintresse och kunskap om litteratur och film. Som en förberedelse för kommande VFU-kurser får du prova på att själv leda litteratursamtal.

L9SV21: Svenska 2 för lärare åk 7–9, 15 hp (termin 3)

Grammatik, text och retorik i didaktisk fördjupning, 7,5 hp

Syftet med delkursen är att du ska fördjupa dina kunskaper från de första kurserna om grammatik, text och retorik ur ett didaktiskt perspektiv (se ovan). Dina ämnesteoretiska och didaktiska kunskaper i grammatik, text och skrivande utvecklas bland annat genom ditt eget skrivande som omfattar muntligt och skriftligt responsarbete. Även din egen retoriska förmåga att leda en grupp och ditt retorikdidaktiska kunnande övas praktiskt. Kursen mynnar ut i en planering av undervisnings- och bedömningsprocesser med fokus på grammatik, skrivande och retorik utifrån ämnes-, didaktik- och läroplansteoretiska perspektiv. Detta sammantaget förbereder dig på VFU-perioderna.

Litterära genrer och teman, 7,5 hp

Delkursen utgör en fördjupning av den föregående terminens litteraturstudier. Här belyses litteraturen som fenomen med fokus på genre (epik, lyrik och dramatik) och tema från äldre tid till i dag. Du får fortsatt övning i att analysera och tolka litterära texter ur olika genrer och undersöka hur och i vilket syfte ett fokus på genre och tema kan användas i litteraturundervisningen. I delkursen ingår också ett teaterbesök och praktiska moment, där du får arbeta gestaltande, samt relatera detta arbete till din framtida verksamhet som svensklärare.

L9SV35: Svenska 3 för lärare åk 7–9, 15 hp (termin 7)

Utveckling och uppföljning av läsförståelse, 7,5 hp

Delkursens syfte är att bredda och fördjupa din kunskap om läsning av företrädesvis sakprosa. Inledningsvis behandlas Läsförståelse som uppmätt förmåga, dvs. prövning av läsning, som problematiseras inom exempelvis nationella proven i svenska för grundskoleelever. Dessutom behandlas genrepedagogik med fokus på hur läsning och skrivande utvecklas i samspel med varandra. Du lär dig här att göra lektionsplaneringar för grundskolan utifrån forskning och teori som rör läsförståelse och svenskdidaktik, något som förbereder för kommande VFU-perioder och arbete i skolan.

Litteraturundervisning i teori och praktik, 7,5 hp

Delkursen utgår från lärande-perspektivet *learning by doing* enligt vilket det är minst lika viktigt att producera som att konsumera. Därför kommer du här att omsätta teori i praktik och förbereda dig för arbetsuppgifter som sedan väntar i skolan. Ett praxisinslag är att med hjälp av digitala verktyg själv producera och på nätet publicera litterär text, s.k. *fanfiction*. Du får också orientera dig i nyutkomna läromedels litteraturförmedling. I delkursen ingår även en orientering i aktuell litteraturdidaktisk forskning med särskilt fokus på den litterära textens roll i skola och lärarutbildning. Denna del förbereder även för kommande examensarbeten.